

DICTIONAR EXPLICATIV ȘCOLAR

A- Element de compunere a cuvintelor care indică absența, excluderea etc.

◇ **Abiotic, amoral.** [Var.: an-]. – Din fr. **a-**.

ABANDÓN, abandonuri, s. n. 1. Părăsire a copiilor sau a familiei; abandonare.

2. Renunțare la un bun sau la un drept. 3. Renunțare a unui concurent la continuarea unei probe sportive. – Din fr. **abandon**.

ABANÓS, abanoși, s. m. Lemn al unor arbori exotici, foarte durabil, de culoare neagră; eben. ◇ *Păr de abanos* = păr negru lucios. – Din tc. **abanoz**.

ABATÁJ, abataje, s. n. 1. Tăiere sau extragere a unui minereu sau a unei roci dintr-un zăcământ; *p. ext.* loc într-o mină unde se execută această operație. 2. Tăiere și doborâre a arborilor (în exploatările forestiere). 3. Tăiere a vitelor la abator. – Din fr. **abattage**.

ABÁTE, abați, s. m. 1. Superior al unei mănăstiri catolice de călugări; stareț. 2. Titlu onorific dat unor preoți catolici. – Din it. **ab(b)ate**.

ABC, s. n. Noțiuni elementare, primele principii într-un domeniu al cunoașterii sau în artă. ◇ *Abc-ul meseriei*.

ABCÉS, abcese, s. n. Puroi adunat într-un țesut (conjunctiv, muscular) sau într-un organ (plămân, creier ș.a.), format în urma unei infecții. – Din fr. **abcès** < lat. **abscessus**.

ABDICÁ, abdic, vb. I. A renunța (la tron). *Fig.* A ceda, a renunța la ceva dificil. – Din fr. **abdiquer**, lat. **abdicare**.

ABDOMÉN, abdomene, s. n. Regiune interioară a trunchiului omului și mamiferelor, situată între torace și bazin, și care conține stomacul, ficatul, pancreasul, splina, rinichii și intestinele; pânțe, burtă. – Din fr., lat. **abdomen**.

ABERÁNT, -Ă, aberanți, -te, adj. Care reprezintă o aberație; greșit; denaturat. – Din fr. **aberrant**, lat. **aberrans, -ntis** < lat. **aberrare** „a se îndepărta“.

ABERÁȚIE, aberații, s. f. 1. Îndepărtare de la ceea ce este normal sau corect. 2. Defecțiune a unui sistem optic. 3. Ceea ce este inadmisibil; elucubrație; absurditate. – Din fr. **aberration**, lat. **aberratio** „rătăcire“ < **aberrare** „a se îndepărta“.

ABÍL, -Ă, abili, -e, adj. Iscusit, priceput, dibaci. ◆ **Șmecher, descurgăreț.** – Din fr. **habile**, lat. **habilis** „potrivit“, „iscusit“.

ABILITÁ, abilitéz, vb. I. 1. A conferi dreptul de a practica o anumită profesiune pe bază de concurs; a atesta. 2. A conferi un anumit titlu, grad etc. 3. A împuternici. – Din germ. **habilitieren**.

ABILITÁTE, abilități, s. f. Iscusință, pricepere, dibăcie; dexteritate. – Din fr. **habileté**, lat. **habilitas, -atis**.

ABIÓTIC, -Ă, abiotici, -ce, adj. Incompatibil cu viața, lipsit de viață. – Din fr. **abiotique**, cf. gr. **biôtikos** „care privește viața“.

ABÍS, abisuri, s. n. Adânc; prăpastie adâncă; genune, hău. – Din fr. **abyse**, lat. **abyssus** < gr. **abyssos** „fără fund“.

ABISÁL, -Ă, aisali, -e, adj. 1. Din zona de fund a mărilor și a oceanelor, de peste 2000 de metri adâncime. ◇ *Animal abisal*. 2. Referitor la subconștient, al subconștientului. – Din fr. *abyssal* < lat. *abyssus*.

ABJÉCT, -Ă, abjecti, -te, adj. Care provoacă repulsie, dispreț; josnic, respingător, ticălos, netrebnic. – Din fr. *abject*, lat. *abjectus*.

ABNEGĂȚIE s. f. Devotament nemărginit, total, până la sacrificiu. – Din fr. *abnégation* < lat. *abnegatio* „refuz“.

ABOLÍ, abolesc, vb. IV. A anula o lege, a desființa o instituție, o stare social-politică. – Din fr. *abolir*, lat. *abolere*.

ABOMINÁBIL, -Ă, abominabili, -e, adj. Care provoacă oroare; înfiorător, îngrozitor, dezgustător, urât. – Din fr. *abominable*, lat. *abominabilis* „de respins ca semn rău“.

ABORDÁ, abordez, vb. I. 1. (Despre vapoare) A se apropia de țarm. 2. A începe o discuție, studierea unei probleme, a trata o temă. ◆ (Franțuzism) A se apropia de cineva pentru a-i vorbi. – Din fr. *aborder*.

ABORIGÉN, -Ă, aborigeni, -e, adj., s. m. și f. (Livr.) Persoană care, de la origini, din moși-strămoși, locuiește în țara în care s-a născut; băștinaș, indigen, autohton. – Din fr. *aborigène*, cf. loc. lat. *ab origine* „de la început, de la obârșie“.

ABORT, aborturi, s. n. (Inform.) Terminarea unui program de calculator sau a unei funcții, înainte de a se încheia în mod natural; funcție care permite anularea unei operațiuni în curs de desfășurare. – Din engl. *to abort* „a abandona“.

ABRACADÁBRA interj. Termen al cabaliștilor folosit ca formulă magică împotriva durerilor; formulă de introducere în scamatorii. – Din fr., it. *abracadabra*.

ABRACADABRÁNT, -Ă, abracadabranți, -te, adj. Neobișnuit; ciudat, bizar; extraordinar, încâlcit. – Din fr. *abracadabrant*.

ABRAZÍV, -Ă, abrazivi, -e, adj., s. n. (Material dur, corp) Care șlefuește prin frecare; care polizează. – Din fr. *abrasif*, cf. engl. *abrasive*.

ABREVÍA, abreviez, vb. I. A prescurta un cuvânt, nume, titluri, denumiri etc.; a exprima ceva printr-un simbol, printr-o siglă. – Din lat., it. *abbreviare*.

ABREVIÉRE, abrevieri, s. f. Cuvânt, titlu etc. prescurtat; prescurtare, abreviație; simbol. – Din *abrevia*.

ABROGÁ, abrog, vb. I. A anula, a scoate din vigoare o lege, un regulament, un act normativ, printr-o hotărâre a puterii de stat. – Din lat. *abrogare*, fr. *abroger*.

ABRÚPT, -Ă, abrupti, -te, adj. 1. (Teren) Cu pantă înclinată, greu accesibil; accidentat, care prezintă denivelări accentuate, prăpăstios; 2. *Fig.* (Despre stil) Aspru, colțuros, inegal. – Din fr. *abrupt*, lat. *abruptus* „aspru, prăpăstios, primejdios“.

ABRUTIZÁ, abrutizez, vb. I. A-și pierde însușirile umane; a deveni insensibil, ca un animal, ca o brută; a dezumaniza. – După fr. *abrutir*.

ABSCÍSÁ, abscise, s. f. (Mat.) Număr prin care se indică poziția unui punct pe o dreaptă orizontală dintr-un sistem de coordonate. – Din fr. *abscisse*, lat. *abscissa* „parte tăiată“.

ABSCÓNS, -Ă, absconși, -se, adj. (Livr.) Greu de înțeles; ascuns, tainic. – Din fr. *abscons*, lat. *absconsus* „ascuns“, „necunoscut“.

ABSOLÚT, -Ă, absoluți, -te, adj., adv. Necondiționat; complet; desăvârșit, perfect; întocmai, exact. ◇ *Adevăr absolut* = adevăr de necontestat. ◆ (Substantivat n.)

Principiu veșnic, imuabil, infinit, care ar sta la baza universului. ◇ *Spirit absolut* = factor primordial al universului, identificat cu divinitatea. – Din lat. **absolutus**.

ABSOLUTISM s. n. Regim politic în care întreaga putere se află în mâinile regelui; putere absolută a unui monarh. – Din fr. **absolutisme**.

ABSOLVÍ, *absolv*, vb. IV. 1. A încheia un an școlar sau un ciclu, o formă de învățământ. 2. A scoate de sub acuzare, a scuti, a ierta de pedeapsă. – Din germ. **absolvieren**, lat. **absolvere**.

ABSORBÍ, *absorb*, vb. IV. 1. A încorpora o substanță, a suga, a (se) îmbiba. 2. *Fig.* A preocupa intens; a captiva. – Din fr. **absorber**.

ABSORBȚIE, *absorbții*, s. f. 1. Încorporare a unui fluid în masa unui corp solid sau lichid. 2. Proces de pătrundere a apei și a substanțelor în celulele organismului. ◇ *Absorbție intestinală* = pătrunderea în sânge și în limfă a produșilor rezultați din digestia alimentelor. – Din fr. **absorption**, lat. **absorptio**, **-onis**.

ABSTINÉNȚĂ, *abstinențe*, s. f. 1. Abținere, impunere de restricții de la mâncare, băutură, de la satisfacerea unor necesități fiziologice etc. – Din fr. **abstinence**, lat. **abstinentia**.

ABSTRÁCT, **-Ă**, *abstracți*, *-te*, adj. 1. Detașat de obiecte, de fenomene. ◇ Loc. adv. *În abstract* = pe bază de deducții logice, teoretice. 2. Conceput în mod prea general, prea teoretic; *p. ext.* greu accesibil înțelegerii. 3. Expunere sumară a conținutului unei lucrări. – Din lat. **abstractus**, germ. **abstrakt**.

ABSTRÁCȚIE/ABSTRACȚIÚNE, *abstracții/abstracțiuni*, s. f. Rezultatul abstractizării; (concr.) lucru abstract. ◇ Expr. *A face abstracție de...* = a nu lua în considerare, a nu ține seama de...; a ignora. – Din fr. **abstraction**, lat. **abstractio**, **-onis**.

ABSÚRD, **-Ă**, *absurzi*, *-de*, adj., s. n. 1. Care contravine gândirii logice, desconsiderând legile naturii și ale societății; împotriva bunului-simț; illogic; fără sens. ◇ Loc. adv. *Prin absurd* = admitând un raționament fals, o situație aproape imposibilă. 2. (S. n.) Ceea ce este absurd. – Din fr. **absurde**, lat. **absurdus** „rău ales“, „neplăcut“, „fără merit“, „prost“.

ABȚIBÍLD, *abțibilduri*, s. n. 1. Mic desen în culori, imprimat pe un strat subțire de colodiu, care se lipește pe o suprafață netedă. 2. *Fig.* (La pl.) Nimicuri, fapte mărunte; mici șmecherii. – Din germ. **Abziehbild**.

ABUNDÁ, pers. 3 *abiúndă*, vb. I. A se găsi din belșug, în mare cantitate; a prisosi. – Din fr. **abonder**, lat. **abundare** „a avea din belșug“, „a fi bogat“.

ABUNDÉNȚĂ s. f. Bogăție, belșug, îndestulare, prisos. ◇ Loc. adv. *Din abundență*. – Din fr. **abondance**, lat. **abundantia** „îmbelșugare“, „mulțime“.

ABÚZ, *abuzuri*, s. n. 1. Nerespectare a legalității; (concr.) faptă incorectă, ilegală. ◇ *Abuz de putere* = delict săvârșit de cineva prin depășirea atribuțiilor sale. 2. Întrebuițare fără măsură a unui lucru; exces. – Din fr. **abus**, lat. **abusus** „rea folosință“.

ACADÉMIC, **-Ă**, *academici*, *-ce*, adj. 1. De academie, referitor la academie. ◇ *Stil academic* = stil sobru, corect, științific, rece. 2. Distins, solemn; de o corectitudine exagerată; convențional. – Din fr. **académique**, lat. **academicus**.

ACADEMÍE, *academii*, s. f. 1. Instituție superioară de cultură care contribuie la dezvoltarea științelor și a artelor și care reunește cei mai de seamă savanți și artiști. 2. Școală de învățământ superior. – Din fr. **académie**, lat. **academia**, gr. **Academia**, școala filozofică a lui Platon, instalată în grădina lui Academos din Atena.

ACALMIE s. f. Domolire sau încetare temporară a vântului sau a valurilor.
 ◆ *Fig.* Moment de liniște în cadrul unei perioade agitate. – Din fr. **accalmie**.

ACAPARĂ, *acaparez*, vb. I. A pune stăpânire (în mod silnic, necinstit) pe un bun. ◆ *P. ext.* A-și însuși ceva pentru sine în dauna altora. – Din fr. **accaparer**.

ACATÍST/ACÁTIST, *acatiste*, s. n. 1. Slujbă bisericească ortodoxă în cinstea Fecioarei Maria sau a unui sfânt. 2. Listă de nume dată preotului spre a se ruga pentru persoanele înscrise pe ea. – Din sl. **akatistŭ**.

ACCÉDE, *acced*, vb. III. (Livr.) A avea acces, a ajunge (la), a pătrunde (în). – Din fr. **accéder** < lat. **accedere**.

ACCELERĂ, *accelerez*, vb. I. A grăbi o mișcare, o acțiune; a urgenta, a zori; a crește viteza. – Din fr. **accélérer**, lat. **accelerare**, cf. lat. **celer** „rapid“.

ACCÉNT, *accente*, s. n. 1. Intonație mai intensă a unei silabe dintr-un cuvânt sau a unui cuvânt dintr-un grup sintactic. ◆ Semn grafic care indică această pronunțare. ◇ *Expr.* *A pune accentul (pe ceva)* = a acorda atenție (unei probleme). 2. Mod specific de pronunțare, caracteristic unui grai, unei limbi sau unei stări afective. – Din fr. **accent**, lat. **accentus**.

ACCENTUĂ, *accentuez*, vb. I. 1. A evidenția prin accent. ◆ *Fig.* A sublinia, a întări, a marca, a reliefa. 2. *Fig.* A se intensifica, a se mări, a spori. – Din fr. **accentuer**.

ACCÉPT s. n. Act prin care o persoană se obligă să achite, la scadență, suma de bani din poliță. ◆ Încuviințare. – Din germ. **Akzept**, lat. **acceptus** „bine primit“, „plăcut“, „iubit“.

ACCEPTĂBIL, -Ă, *acceptabili*, -e, adj. Care merită să fie acceptat; convenabil, potrivit; care poate fi acceptat; satisfăcător. – Din fr. **acceptable**, lat. **acceptabilis**.

ACCEPTĂRE, *acceptări*, s. f. Consimțământ al firmei cumpărătoare pentru achitarea unei cereri de plată emise de firma furnizoare. ◆ Semnătură de aprobare pusă pe o poliță. – Din **accepta**.

ACCÉPTIE, *acceptii*, s. f. Înțeles al unui cuvânt; sensul, valoarea unui cuvânt; semnificație. – Din fr. **acception**, lat. **acceptio**, -onis.

ACCÉS¹, *accesuri*, s. n. 1. Permisivune, posibilitate de a pătrunde, de a ajunge undeva; *p. ext.* intrare. ◇ *Cale (sau drum, șosea) de acces* = drum care permite intrarea într-o localitate etc. 2. (Inform.) Funcție a sistemelor de memorie de a accesa informația. – Din fr. **accès**, cf. lat. **accesus** < **accedere** „a sosi, a ajunge“.

ACCÉS², *accese*, s. n. Manifestare bruscă, la intervale variate a unor tulburări ale organismului (sau a unor stări de boală) în perioade de sănătate aparentă; criză, atac, puseu. ◇ *Fig.* Dezlănțuire intensă a unei stări sufletești. – Din fr. **accès**.

ACCESĂ, *accesez*, vb. I (Inform.) A intra într-o rețea, într-un program etc.; a avea acces. – Din **acces**, cf. engl. **access**.

ACCESÍBIL, -Ă, *accessibili*, -e, adj. 1. La care se poate intra (ușor). 2. La îndemână pentru toți. 3. Care se poate înțelege (ușor). – Din fr. **accessible**, lat. **accessibilis**.

ACCESÓRIU, -IE, *accesorii*, adj., s. n. 1. (Obiect) Secundar, anex, incidental, complementar. 2. Element care se folosește la toaletele feminine, împodobindu-le, și cu care se asortează prin culoare, model etc. – Din fr. **accessoire**, lat. **accessorius**.

ACCIDENTÁL, -Ă, *accidentali*, -e, adj. Care apare întâmplător; secundar, neimportant, neesențial; incidental, fortuit. – Din fr. **accidentel**.

ACCIDENTÁT, -Ă, *accidentați*, -te, adj. 1. (Despre un teren, un drum etc.) Care prezintă neregularități, denivelări. 2. (Despre persoane) Victimă a unui accident. – Cf. fr. **accidenté**.

ACCIZĂRE, *accizări*, s. f. Perceperea unui impozit indirect asupra unor produse, obiecte de consum. ◊ Din *acciză* + *-are*.

ACCIZĂ, *accize*, s. f. Taxă indirectă care se percepe în unele țări asupra unor obiecte de consum. – Din fr. *accise*, cuvânt olandez *accijs* „*impozit de consumație*“.

ACÉRB, *-Ă, acerbi, -e*, adj. (Livr.) Necruțător, înverșunat, aspru; agresiv, caustic, sarcastic. – Din fr. *acerbe*, lat. *acerbus* „*aspru*“, „*nemilos*“.

ACHIESĂ, *achiesez*, vb. I. A-și da asentimentul deplin, a consimți; a accepta condițiile unui contract sau ale unei acțiuni juridice. ♦ A nu ataca o hotărâre judecătorească. – Din fr. *acquiescer* < lat. *acquiescere*.

ACHITĂ, *achit*, vb. 1. A emite o hotărâre judecătorească prin care cineva este considerat nevinovat. 2. A (-și) plăti o datorie, o obligație materială sau morală. ◊ Expr. *A se achita de ceva* = a se elibera de o obligație; a îndeplini (ceva). 3. (Arg.) A omori, a ucide. – Din fr. *acquitter*.

ACHIZIȚIE, *achiziții*, s. f. 1. Procurare de produse sau de materiale (pe bază de contracte). 2. Procurare de obiecte rare. ◊ *A face o achiziție* = a procura ceva în condiții avantajoase. – Din fr. *acquisition*, lat. *acquisitio, -onis*.

ACLAMĂ, *aclám*, vb. I. A aproba prin strigăte de bucurie, urale și aplauze; a ovaționa. – Din fr. *acclamer*, lat. *acclamare*.

ACLIMATIZĂ, *aclimatizez*, vb. I. A (se) adapta plante sau animale la un nou climat, la un nou mediu. ♦ Fig. (Despre oameni) A se obișnui, a se acomoda cu noi condiții de viață. – Din germ. *akklimatisieren*.

ACOLĂDĂ, *acolade*, s. f. 1. Semn grafic ce unește cuvinte, formule, portative muzicale etc. 2. Ceremonial de învestire a cavalerilor medievali, constând din atingerea umerilor acestora cu latul spadei. – Din fr. *acolade*, cf. lat. *ad* „*la*“ + *collum* „*gât*“.

ACOLÍT, *-Ă, acoliți, -te*, s. m. și f. Persoană care ajută pe cineva la săvârșirea unei fapte reprobabile; complice la o uneltire (criminală). – Din fr. *acolyte*, cf. gr. *akolythos* „*servitor, însoțitor*“.

ACOMODĂ, *acomodez*, vb. I. A se obișnui cu noi condiții de viață sau de muncă; a se adapta. – Din fr. *accommoder*, lat. *accommodare*.

ACOMPANIAMENT, *acompaniamente*, s. n. Muzică instrumentală sau orchestrală, care însoțește și susține un solist sau un ansamblu coral. – Din fr. *accompagnement*.

ACÓNT/ACÓNTO, *aconturi/acontouri*, s. n. Sumă parțială de bani, plătită sau încasată anticipat, la o cumpărare sau la încheierea unei tranzacții, ca garanție; avans, acontare, arvună; *p. ext.* parte din salariu. – Din it. *acconto*, fr. *acompte*.

ACÓRD, *acorduri*, s. n. 1. Înțelegere între persoane, învoială, convenție etc. 2. (Gram.) Concordanță în persoană, număr, gen sau caz, a formei cuvintelor între care există raporturi sintactice. 3. (Muz.) Sonoritate rezultată din reunirea a cel puțin trei sunete formând o armonie. – Din fr. *accord*, it. *accordo*.

ACOSTĂ, *acostez*, vb. I. 1. A deplasa o navă apropiind-o de altă navă, de fărâ, de chei etc.; a aborda. 2. Fig. A opri o persoană necunoscută și a i se adresa (în mod nepoliticos); a agăța. – Din fr. *accoster* < it. *accostare*.

ACREDITĂ, *acreditez*, vb. I. 1. A împuternici, a numi o persoană într-o calitate diplomatică (ambasador, ministru plenipotențiar); a acorda în mod oficial recunoaștere unei instituții. 2. A deschide, a pune la dispoziția cuiva un acreditiv. 3. (Rar) A face un fapt, o știre etc. demne de crezare, verosimile. – Din fr. *accréditer*.

ACRIBIE s.f. (Livr.) Corectitudine, exactitate, rigurozitate în cercetarea științifică; conștiințiozitate. – Din fr. **acribie**.

ACROBÁT, -Ă, *acrobați, -te*, s. m. și f. Gimnast specializat în exerciții dificile, mai ales de echilibristică. – Din fr. **acrobate**, cf. it. **acrobata**, gr. **akrobatos** „care merge în vârful picioarelor“.

ACRONIM, *acronime*, s. n. Cuvânt alcătuit din inițialele (sau din primele litere) ale cuvintelor dintr-o sintagmă, expresie, dintr-un titlu etc. – Din fr. **acronyme**.

ACRÓPOLĂ, *acropole*, s. f. Înălțime în cadrul unei cetăți din vechea Grecie, în care se aflau principalele edificii publice. – Din fr. **acropole**, cf. gr. **akropolis** < **akros** „ridicat“ + **polis** „oraș“.

ACROSTÍH, *acrostihuri*, s. n. Poezie în care inițialele versurilor formează pe verticală un cuvânt (nume propriu, dedicație) sau o propoziție. – Din ngr. **akróstichon** < **akros** „extrem“ + **stichos** „vers“, fr. **acrostiche**.

ACROȘĂ, *acroșez*, vb. I. 1. A agăța, a prinde. 2. (Sport) A opri, a intercepta mingea în aer (fotbal). – Din fr. **acrocher**.

ACTUAL, -Ă, *actuali, -e*, adj. (Adesea adverbial) Care este nou sau se desfășoară în prezent, în momentul de față. ♦ Potrivit, important, la modă acum. ♦ De actualitate, la ordinea zilei. – Din fr. **actuel**, lat. **actualis**.

ACTIÚNE, *acțiuni*, s. f. 1. Faptă întreprinsă în vederea atingerii unui scop, obținerii unui rezultat. ◇ *A trece la acțiune*. 2. Derularea evenimentelor dintr-o operă literară; subiect, intrigă. 3. (Ec.) Titlu financiar care reprezintă o parte din capitalul unei societăți pe acțiuni și care îi dă posesorului drept de proprietate în cadrul acesteia și dreptul de a primi dividende. 4. (Jur.) Proces. – Din fr. **action**, lat. **actio, -onis**.

ACUARÉLĂ, *acuarele*, s. f. 1. Pictură executată folosind culori diluate cu apă. 2. Vopsea solidă care se folosește în acuarelă. – Din fr. **aquarelle**.

ACUITÁTE s. f. (Livr.) Capacitate senzorială de a percepe excitații foarte slabe sau diferențele minime dintre stimuli; agerime, ascuțime a simțurilor. – Din fr. **acuité** < lat. **acuitas** < lat. **acutus** „ascuțit“.

ACUMULÁ, *acumulez*, vb. I. A strânge bunuri materiale, cunoștințe etc.; a aduna, a concentra, a înmagazina. – Din fr. **accumuler**, lat. **accumulare** „a îngrămădi“, „a spori“.

ACUPUNCTÚRĂ s. f. Tratament medical bazat pe acțiune reflexă, care constă în înțeparea pielii în anumite puncte precise, corespunzătoare unor organe sau unor regiuni ale corpului. – Din fr. **acupuncture**, cf. lat. **acus** „ac“ + **punctura** „înțepătură“.

ACURATÉȚE s. f. Lucru ireproșabil, atenție deosebită, exactitate, grijă într-o acțiune, în executarea unui obiect. – Din it. **accuratezza**.

ACÚSTIC, -Ă, *acustici, -ce*, adj., s. f. I. (Adj.) Privitor la acustică; care emite, transmite sau recepționează sunete. ◇ *Nervi acustici* = a opta pereche de nervi cranieni. II. (S. f.) 1. Parte a fizicii care se ocupă cu studiul sunetelor. 2. Calitatea de a înlesni o (bună) audiere. – Din fr. **acoustique** < gr. **akoustikos** „care privește urechea“.

ACÚT, -Ă, *acuíți, -te*, adj. (Despre dureri) Intens, pătrunzător, violent. 2. (Despre boli) Cu evoluție rapidă, cu caracter de criză. 3. (Despre sunete) Înalt, ascuțit, subțire. – Din lat. **acutus** „ascuțit“, it. **acuto**.

ACUTIZÁ, pers. 3 *acutizează*, vb. I. A deveni acut, a se ascuți, a se agrava; (despre boli) a avea o evoluție rapidă, cu caracter de criză. – Din **acut** + **-iza**.

ACUZÁ, *acuz*, vb. I. 1. A imputa cuiva o infracțiune; a învinui pe cineva de o greșeală; a incrimina. 2. A vădi, a manifesta. – Din fr. **accuser**, lat. **accusare** „învinuire“.

ACUZATÍV, *acuzative*, s. n. Caz al declinării în care stau complementul direct, complementul indirect precedat de prepoziție și complementele circumstanțiale. – Din fr. **accusatif**, lat. **accusativus**.

ACVÁRIU, *acvarii*, s. n. 1. Bazin cu apă, în care se țin plante sau animale acvatice vii în condiții asemănătoare cu cele din habitatul lor natural. 2. Instituție științifică specializată în studiul animalelor acvatice. – Din lat. **aquarium**, it. **aquario**.

ACVÁTIC, *-Ă, acvatice*, *-ce*, adj. 1. Care trăiește în apă; de apă. 2. Format din apă. ◇ *Mediu acvatic* = apă ca mediu de viață. – Din fr. **aquatique**, lat. **aquaticus** < *aqua* „apă“.

ÁCVILĂ, *acvile*, s. f. 1. Pasăre răpitoare mare, cu cioc puternic, încovoiat; pajură, aceră. 2. Stemă reprezentând o acvilă. – Din lat. **aquila**, it. **aquila**.

ACVILÍN, *-Ă, acvilini*, *-e*, adj. De acvilă; vulturesc. ◇ *Nas acvilin* = nas coroiat; *privire acvilină* = privire pătrunzătoare, tăioasă. – Din lat. **aquilinus**, fr. **aquillin**.

ADAPTÁ, *adaptez*, vb. I. 1. A potrivi pentru a corespunde anumitor cerințe, în anumite împrejurări; a transforma pentru a se potrivi. 2. (Biol.) A (se) transforma prin adaptare. 3. A (se) acomoda, a (se) deprinde, a (se) obișnui. – Din fr. **adapter**, lat. **adaptare**.

ADDÉNDÁ s. n. pl. (Latinism) Completare, adaos la o lucrare (note, texte, diagrame etc.). – Din lat. **addenda** < **addo** „a adăuga“.

ADECVÁT, *-Ă, adecvați*, *-te*, adj. Corespunzător; nimerit, potrivit, adaptat. ◆ (Despre idei, cunoștințe etc.) Care corespunde obiectului, conform. – Din fr. **adéquat**, lat. **adaequatus**.

ADEMENÍ, *ademenesc*, vb. IV. A ispiti, a atrage, a tenta pe cineva, cu vorbe amăgitoare. (Rar) A seduce o femeie. – Cf. magh. **adomány**.

ADÉPT, *-Ă, adepți*, *-te*, s. m. și f. Cel care se alătură la convingerile cuiva; susținător al unei idei, teorii, doctrine etc. – Din fr. **adepite**.

ADERÁ, *adér*, vb. I. 1. A se alătura, a se ralia unui partid, unei mișcări, unei ideologii, unei acțiuni. 2. A se ține strâns lipit de ceva. 3. (Despre state) A deveni parte la un tratat. – Din fr. **adhérer**, lat. **adhaerere** „a fi lipit“, „a fi lângă“.

ADEZIÚNE, *adeziuni*, s. f. 1. Alăturare, atașare (la ceva), solidaritate conștientă (cu ceva), consimțire. ◇ Expr. *A-și da adeziunea (la ceva)* = a adera. 2. (Fiz.) Atracție între două suprafețe aflate în contact. – Din fr. **adhésion**, lat. **adhaesio**, **-onis**.

ADEZÍV, *-Ă, adezivi*, *-e*, adj., s. m. 1. (Adj.) Care se lipește strâns de ceva. 2. (S. m.) Produs chimic care permite lipirea a două suprafețe din același material sau din materiale diferite. – Din fr. **adhésif**.

AD-HOC/AD HOC adj. invar., adv. Destinat în mod expres pentru acest scop, de circumstanță. ◇ (Adjectival; în expr.) *Divanul ad-hoc* = adunări speciale care s-au întrunit în 1857 (la Iași și la București) și au cerut unirea țărilor românești. – Din loc. lat. **ad hoc** „pentru aceasta“.

ADIACÉNT, *-Ă, adiacenți*, *-te*, adj. 1. (Despre unghiuri) Cu același vârf și o latură comună. 2. Care se înrudește; care se învecinează. – Din fr. **adjacent**, lat. **adjacens**, **-ntis**, „care este aproape“.

AD-ÍNTERIM/AD ÍNTERIM adj. invar. În locul titularului; provizoriu; interimar. *Ministru ad-interim*. – Loc. lat.

ADIPÓS, *-OĂSĂ, adipoși*, *-oase*, adj. Care are caracteristicile grăsimii; de (sau cu) grăsime; gras. ◇ *Celulă adiposă. Țesut adipos*. – Din fr. **adipeux**, cf. lat. **adeps** „grăsime“.